Langenboom

*Anton Janse**

Het dorpje Langenboom, in oostelijk Noord-Brabant, gelegen op de noordelijke uitloper van de Peelhorst, geniet in beperkte kring van fossielenverzamelaars bekendheid vanwege de daar gelegen zandput.
Door de al jarenlange winning van bouwzand ligt even buiten het dorp een grote plas, ontstaan door het uitbaggeren van zand. De winning geschiedt "in het natte", zoals dit in waterbouwerstermen heet. Dat wil zeggen dat het zand tot op vrij grote diepte wordt weggezogen en aan de oever wordt opgespoten. In depot zetten, in vakjargon.

Het materiaal omvat van boven naar onder in het profiel de volgende afzettingen: dekzanden van continentale herkomst, Maasafzettingen van fluviatiele herkomst, dito Rijnafzettingen van Vroeg Pleistocene tot Laat Pliocene ouderdom, vervolgens een marien zandpakket uit het Plioceen.

Naar de inhoud van het diepst gewonnen materiaal gaat onze belangstelling uit. Haaien- en roggentanden, meer of minder afgerold en een redelijk tot goed bewaarde molluskenfauna worden hier aangetroffen. Voor zover ik weet is deze fauna nog niet als zodanig beschreven. Een soortenlijstje van deze vindplaats is door mij gepubliceerd in het augustusnummer van Afzettingen in 1985. Als vooraankondiging van een daarna gehouden WTKG-excursie (lit. 3). In het februari nummer van 1986 is een verslag hiervan te vinden van Wesselingh, met nog enkele aanvullingen (lit. 6).

Wat betreft de stratigrafische herkomst van de opgezogen fossielen is er nog niet echte eenduidigheid. Cadée gaat hier op in (lit. 2), ook in een artikel in Afzettingen, verder bordurend op een aantal artikelen o.a. gepubliceerd in Mededelingen van Sliggers et al. (lit. 5) en Zagwijn c.s (lit. 7). Van den Burg publiceerde hierover uitvoerig in Basteria (lit. 1). Vast staat wel dat het hier om een Midden-Pliocene formatie of formaties gaat. Instructief in dit kader is ook het verhaal van Peters, in het juninummer van Afzettingen over de zandput bij Liessel enkele tientallen kilometers zuidelijker gelegen (lit. 4). Het Plioceen is hier opgeruimd, de diepere zandwinning komt hier uit een laag van Laat-Miocene ouderdom.

Gewapend met deze kennis is het de moeite waard een verzameltocht naar het Peelland te ondernemen. Maar wel met enige kanttekeningen. Liessel is voor de doorsnee verzamelaar onbereikbaar. Het materiaal wordt met een grijper opgehaald en in de plas direct gezeefd, zodat de kostelijke fossieltjes gelijk weer in de dieperik verdwijnen. Jammer. Langenboom is daarentegen wel toegankelijk, maar hier zijn we afhankelijk van de diepte waarop wordt gewonnen. Op het ogenblik ligt er materiaal van een geringe diepte waarin geen grote zaken voor een serieuze fossielenverzamelaar te vinden zijn.
Waarschijnlijk, wanneer de depots leeg zijn gegraven, wordt er begin volgend jaar van een dieper niveau opgezogen. Wanneer het stort voldoende is ontwaterd, kan dit door een verzamelaar met gerust hart worden betreden. Tot zo lang geduld beoefenen, maar intussen zijn er nog enkele andere excursies te beleven, zoals Heist en de Kaloot.

Ik ben diep geroerd door het vertrouwen van een groot aantal aanmelders voor een Langenboom-excursie. Doe mijn best dit vertrouwen t.z.t. waar te maken. Ergens tussen Kerstboom en Paaseitjes hoop ik een ieder die daar naar uitkijkt met een convo te verblijden.

Literatuur

1 Burg, W.J. van der, 1987. The stratigraphic distribution of Pliocene molluscs from deposits of the northern Peel district in the Netherlands. - Basteria vol. 51, p. 25-32.
2 Cadeé, M.C., 1988. Astarte trigonata ook in het Midden Plioceen. - Afzettingen WTKG vol. 9, feb. 1988, p. 3-6.
3 Janse, A.C., 1985. Van de geologisch secretaris. - Afzettingen WTKG vol 6, aug 1985, p. 99-101.
4 Peters, A.M.M.,2001. Miocene Mollusca uit Liessel. - Afzettingen WTKG vol. 22, juni 2001, p. 30-32.
5 Sliggers, B.C., et al. 1987. Mollusc biozonation of the Miocene in the South-Eastern Netherlands and correlation with the foraminiferal biostratigraphy. - Mededelingen WTKG vol. 24 (1-2), p. 41-57.
6 Wesselingh, F., Verslag najaarsexcursie. - Afzettingen WTKG vol. 7. feb 1986, p. 2-3.
7 Zagwijn, W.H., & H. Hager, 1987. Correlations of continental and marine Neogene deposits in the South-Eastern Netherlands and the lower Rhine district. - Mededelingen WTKG vol. 24 (1-2), p. 59-78.

Oostvoorne, augustus 2001.

Anton Janse, G. v. Voornestraat 165, 3232 BE Brielle, tel. 0181-41 62 38, e-mail: acjanse@hetnet.nl